

Finansinspektionens författningssamling

Utgivare: Finansinspektionen, Sverige, www.fi.se
ISSN 1102-7460

FFFS 2009:1

Utkom från trycket
den x månad 2009

Finansinspektionens föreskrifter om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism;

beslutade den x månad 2009.

Finansinspektionen föreskriver¹ följande med stöd av förordning (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

1 kap. Tillämpningsområde och definitioner

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om de åtgärder som företag ska genomföra för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Åtgärderna omfattar bl.a. ett riskbaserat förhållningssätt, riskbaserade åtgärder, kundkännedom, uppgifts- och granskningskyldighet samt utbildning och skydd av anställda.

2 § Föreskrifterna ska tillämpas av

1. fysiska och juridiska personer som driver sådan verksamhet som anges i 1 kap. 2 § 1–7 lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
2. där det är lämpligt, koncerner, finansiella företagsgrupper, och finansiella konglomerat om moderbolaget är ett företag som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, samt
3. filialer i Sverige till utländska juridiska personer med huvudkontor i utlandet som driver sådan verksamhet som avses i 1.

Bestämmelser som riktar sig mot juridiska personers styrelse eller verkställande direktör, ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om behöriga företrädare i de associationsformer där styrelse eller verkställande direktör inte förekommer.

Definitioner

3 § I dessa föreskrifter används samma definitioner som i 1 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, om inte annat anges.

I föreskrifterna betyder

1. *företag*: en fysisk eller juridisk person som anges i 1 kap. 2 § 1–3.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism samt Kommissionens direktiv 2006/70/EG av den 1 augusti 2006 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG med avseende på definitionen av "personer i politiskt utsatt ställning", samt tekniska kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll och göra undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning.

2. *interna regler*: policy- och styrdokument, riktlinjer, instruktioner eller andra skriftliga dokument genom vilka utfärdaren (styrelse eller verkställande direktör) styr verksamheten.

2 kap. Riskbaserat förhållningssätt

1 § Ett företag ska vidta åtgärder för att förhindra att det utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Åtgärderna ska utgå från ett riskbaserat förhållningssätt. Det riskbaserade förhållningssättet innebär att ett företag anpassar sina åtgärder efter risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 § För att uppnå ett riskbaserat förhållningssätt ska ett företag

1. genomföra en riskbedömning enligt 2 kap. 3 §,
2. utforma riskbaserade åtgärder i enlighet med 3 kap. 1–3 §§, och
3. löpande se över och uppdatera riskbedömningen samt när det behövs revidera de riskbaserade åtgärderna.

Ett företag ska inom ramen för det riskbaserade förhållningssättet löpande beakta information om nya trender, mönster och metoder som kan användas vid penningtvätt och finansiering av terrorism samt information från relevanta internationella organisationer, myndigheter och andra organ inom området.

Riskbedömning

3 § Ett företag ska bedöma risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen ska göras på lämpligt sätt med hänsyn till företagets storlek och komplexitet, kunder, produkter, tjänster samt andra för verksamheten relevanta faktorer så som distributionskanaler och geografiska områden.

3 kap. Riskbaserade åtgärder

1 § Ett företags styrelse eller verkställande direktör ska fastställa interna regler för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism där ansvaret för att ta fram åtgärder enligt 3 kap. 2 § framgår.

2 § Med utgångspunkt i riskbedömningen ska ett företag ta fram följande åtgärder:

1. rutiner för hur en riskbaserad kundkännedom ska utföras avseende grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
2. rutiner för hur en riskbaserad kundkännedom ska utföras avseende undantag från grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism,
3. rutiner för hur en riskbaserad kundkännedom ska utföras avseende skärpta åtgärder för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism
4. system eller rutin för att löpande följa upp affärsförbindelser enligt 2 kap. 10 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 13 och 14 §§,

5. rutiner för att bevara handlingar eller åtgärder som har vidtagits för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 13 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 15 §,
6. system eller rutin för granskningsskyldigheten enligt 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 6 kap. 1 §,
7. rutiner för uppgiftsskyldigheten till Rikspolisstyrelsen enligt 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 6 kap. 4 §,
8. utbildningsprogram enligt 5 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 7 kap. 1 §, samt
9. rutiner för att skydda anställda från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt 5 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 7 kap. 2 §.

Åtgärderna ska förhindra att företaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samt skydda anställda. Företaget ska kunna visa att åtgärdernas omfattning är lämpliga med hänsyn till risken för att företaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

4 kap. Centralt funktionsansvarig

Centralt funktionsansvarig

1 § Ett företags styrelse eller verkställande direktör ska utse en centralt funktionsansvarig person som ansvarar för uppgifts- och granskningsskyldighet enligt 3 kap. 1 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och 6 kap. samt för rapportering till styrelse eller verkställande direktör.

5 kap. Kundkännedom

Kontroll av kundens identitet

I närvaro av fysisk person

1 § Ett företag ska kontrollera identiteten genom svenskt körkort, svenskt pass, identitetskort utfärdat av svensk myndighet eller svenskt certifierat identitetskort.

Företaget ska utföra identitetskontroll av utländska medborgare som saknar identitetshandling enligt ovan, genom att kontrollera pass eller andra identitetshandlingar vilka visar medborgarskap och är utfärdade av en myndighet eller en annan behörig utfärdare. Kopia av utländskt pass eller en annan utländsk identitetshandling ska alltid bevaras.

Om kunden saknar identitetshandling enligt ovan kan företaget kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och kontroller enligt företagets fastställda rutiner.

I närvaro av fysisk person vid undantag

2 § Ett företag kan även utföra identitetskontrollen genom att inhämta uppgift om kundens namn, personnummer och adress samt kontrollera dessa mot externa register i situationer som undantas från bestämmelserna om grundläggande

åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 8 § .

Fysisk person på distans

3 § Ett företag ska utföra identitetskontroll på distans genom att

1. använda elektronisk legitimation för att skapa en avancerad elektronisk signatur enligt definition i 2 § lag (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer eller med hjälp av någon annan teknik för elektronisk identifiering som är informationssäker och bevislig, eller
2. säkerställa kundens identitet och på lämpligt sätt
 - a) inhämta uppgift om kundens namn, personnummer eller motsvarande samt adress,
 - b) kontrollera uppgifterna mot externa register, annan dokumentation såsom bankintyg, intyg från notarius publicus (eller dess motsvarighet i utlandet) eller motsvarande åtgärder, samt
 - c) ha kontakt med kunden genom att skicka en bekräftelse till kundens folkbokföringsadress, se till att kunden skickar in en kopia av id-handling, eller motsvarande åtgärder.

Fysisk person på distans vid undantag

4 § Ett företag kan även utföra identitetskontrollen på distans i situationer som undantas från bestämmelserna om grundläggande åtgärder för kundkännedom enligt 2 kap. 5 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt 5 kap. 8 §, genom att

1. använda elektronisk legitimation för att skapa en avancerad elektronisk signatur enligt definition i 2 § lag (2000:832) om kvalificerade elektroniska signaturer eller med hjälp av någon annan teknik för elektronisk identifiering som är informationssäker och bevislig, eller
2. säkerställa kundens identitet genom att på lämpligt sätt
 - a) inhämta uppgift om kundens namn, personnummer eller motsvarande samt adress, och
 - b) kontrollera uppgifterna mot externa register, annan dokumentation såsom bankintyg, intyg från notarius publicus (eller dess motsvarighet i utlandet) eller motsvarande åtgärder, eller
 - c) ha kontakt med kunden genom att skicka en bekräftelse till kundens folkbokföringsadress, se till att kunden skickar in en kopia av id-handling, eller motsvarande åtgärder.

Juridisk person

5 § Ett företag ska kontrollera identiteten hos en kund som är juridisk person genom registreringsbevis, eller om registreringsbevis inte utfärdats för den juridiska personen, andra motsvarande behörighetshandlingar.

Företaget ska identifiera företrädare för en juridisk person i enlighet med 5 kap. 1–4 §§ om identitetskontroll av fysiska personer.

Kontroll av den verkliga huvudmannens identitet

6 § Ett företag ska, när det är relevant, kontrollera den verkliga huvudmannens identitet genom offentliga register, relevanta uppgifter från kunden eller genom andra uppgifter som företaget tagit del av.

Om kunden är en juridisk person ska företaget kontrollera direkta och indirekta fysiska ägare om innehavet uppgår till mer än 25 procent.

7 § När ett företag gör en bedömning av att risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är hög ska företaget undersöka kundens ägarförhållanden och kontrollstruktur samt göra ytterligare kontroller för att säkerställa den verkliga huvudmannens identitet.

Undantag från bestämmelser om grundläggande åtgärder för kundkännedom

8 § Bestämmelserna om grundläggande kundkännedom och om löpande uppföljning av affärsförbindelser i 2 kap. 3, 4 och 10 §§ lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism gäller inte för individuellt pensions-sparande enligt lag (1993:931) om individuellt pensionssparande, om insatt belopp uppgår till högst 1000 euro per år eller om en engångsinsättning uppgår till högst 2 500 euro.

Person i politiskt utsatt ställning

9 § Vid tillämpning av 2 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska med *personer som har eller tidigare har haft viktiga offentliga funktioner* avses

1. stats- eller regeringschefer, ministrar samt vice och biträdande ministrar,
2. parlamentsledamöter,
3. domare i högsta domstolen, domare i konstitutionella domstolar eller andra rättsliga organ på hög nivå vilkas beslut endast undantagsvis kan överklagas,
4. högre tjänstemän vid revisionsmyndigheter och styrelseledamöter i centralbanker,
5. ambassadörer, diplomatiska sändebud samt höga officerare i försvarsmakten,
6. personer som ingår i statsägda företags förvaltnings-, lednings- eller kontrollorgan.

Personer som har eller tidigare har haft befattningar, på gemenskapsnivå och internationell nivå, motsvarande de i 1-5 ska omfattas i tillämpliga delar.

10 § Vid tillämpning av 2 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska med *närmaste familjemedlemmar* avses

1. maka/make,
2. partner som enligt nationell lag likställs med maka/make,
3. barn och deras makar eller partner, samt
4. föräldrar.

11 § Vid tillämpning av 2 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska med *kända medarbetare* avses

1. fysiska personer om vilka det är känt att de gemensamt med den person som avses i 5 kap. 9 § är verklig huvudman till juridiska enheter eller juridiska konstruktioner, eller som på annat sätt haft nära affärsförbindelser med en sådan person som avses i 5 kap. 9 §,
2. fysiska personer som är ensam verklig huvudman till juridiska enheter eller juridiska konstruktioner om vilka det är känt att de egentligen har upprättats till förmån för en sådan person som avses i 5 kap. 9 §.

För att avgöra om en person omfattas av första stycket behöver ett företag endast beakta den information företaget redan har eller som är allmänt känt utifrån ett riskbaserat förhållningssätt.

12 § När det blir känt för ett företag att en politiskt utsatt person sedan minst ett år har upphört att utöva viktiga offentliga funktioner i den mening som avses i 5 kap. 9 §, ska företaget utifrån risken avgöra om de ska fortsätta att tillämpa skärpta krav på kundkänedom.

Fortlöpande uppföljning av affärsförbindelser

13 § Ett företag ska ha ett elektroniskt system eller manuell rutin för att löpande följa upp affärsförbindelser i enlighet med 2 kap. 10 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

14 § Om en kund ingår avtal om ytterligare produkter eller tjänster inom affärsförbindelsen ska företaget, om det behövs, uppdatera sin kännedom om kunden genom att vidta de åtgärder som krävs i enlighet med 2 kap. 3 § första stycket 2 och 3 lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt företagets riskbedömning.

Bevarande av handlingar eller uppgifter

15 § Handlingar och uppgifter enligt 2 kap. 13 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska ett företag bevara på ett säkert sätt, elektroniskt eller i pappersform. Företaget ska se till att det är enkelt att fram och identifiera handlingarna och uppgifterna.

6 kap. Uppgifts- och granskningskyldighet

Granskning av transaktioner

1 § Ett företag ska ha ett elektroniskt system eller manuell rutin för att granska transaktioner i enlighet med 3 kap. 1 § första stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Detta gäller i synnerhet komplicerade eller ovanligt omfattande transaktioner och ovanliga transaktionsmönster som inte förefaller ha något ekonomisk eller lagligt syfte.

2 § Ett företag ska dokumentera den granskning som utförts i enlighet med 3 kap. 1 § första och andra stycket lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av 4 kap. 4 § lagen om åtgärder om penningtvätt och finansiering av terrorism. Dokumentationen ska sparas i tre år efter utförd granskningsåtgärd eller gallras enligt 4 kap. 6 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det ska särskilt framgå av dokumentationen vilka transaktioner som lämnats till Rikspolisstyrelsen i enlighet med 3 kap. 1 § andra stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

3 § Ett företag ska säkerställa att relevant kunskap som företaget får vid granskning av misstänkta transaktioner löpande förmedlas till relevanta verksamhetsområden.

Uppgifter till Rikspolisstyrelsen

4 § Beslut att lämna uppgifter till Rikspolisstyrelsen enligt 3 kap. 1 § andra stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, ska fattas av den centralt funktionsansvarige, eller av den eller de personer som utsetts att biträda den centralt funktionsansvarige. Ett sådant beslut kan även fattas av en annan ledande befattningshavare i företaget.

Uppgifterna ska lämnas till Rikspolisstyrelsen på det sätt som myndigheten anvisar.

7 kap. Utbildning och skydd av anställda

Utbildning av anställda

1 § Ett företag ska ha ett för företaget anpassat utbildningsprogram i frågor som rör penningtvätt och finansiering av terrorism. Företaget ska säkerställa att anställda inom relevanta verksamhetsområden utbildas och löpande informeras om ändringar i regelverk samt nya trender, mönster och metoder som kan användas vid penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Skydd av anställda

2 § Ett företag ska identifiera och analysera vilka hot eller fientliga åtgärder som kan uppkomma mot anställda till följd av att de granskar eller rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Ett företag ska utreda incidenter som inträffar och använda kunskapen de får för att uppdatera sina rutiner som skyddar anställda samt vidta relevanta åtgärder i det enskilda fallet.

8 kap. Stater utanför EES

1 § Följande stater utanför EES uppfyller villkoren i 2 kap. 5 § 2 b och d, 7 b lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt villkoren för tillämpning av bestämmelserna om utomstående enligt 2 kap. 3 § tredje stycket lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Argentina,
Australien,
Brasilien,
Kanada,
Hong Kong,
Japan,
Mexiko,

FFFS 2009:1

Nya Zeeland,
Ryssland,
Singapore,
Sydafrika,
Schweiz, och
USA

Dessa föreskrifter träder i kraft den 15 maj 2009, då Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2005:5) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall ska upphöra att gälla.

MARTIN ANDERSSON

Cecilia Wolrath